

שׁוֹת בְּהִלְכָה לְשׁוֹלְחַן שֶׁבֶת

מאת הרב משה חיים חנונו שליט"א

גיליון מס' 82

חג השבועות

שמות רבים נתנו לחג זה: חג השבועות נקרא במשנה ובתלמוד חג 'עצרת'¹, משום שהחל מפסח ועד שבועות ימים אלו הם ימי חג, ימי חג הפסח - הם הימים הראשונים של החג, וחג השבועות - הוא יומו האחרון של החג, מכאן שמו 'עצרת' - מילת כינוי ליום האחרון של החג, לסמל שעדיין לא הושלמה חירותם עד שקיבלו תורה ונעשו לעם מיוחד כאומרים: 'איך אומנת אומה זו אלא בתורתה'².

בספרי חז"ל יום החמישים לספירת העומר נקרא 'חג שבועות'³, הטעם לכך הוא על שם שבוע שבועות של ספירת העומר, שאנו סופרים מחג הפסח ועד חג השבועות⁴. יש הגורסים 'חג השבועות' על שם שתי שבועות הקשורות בתאריך זה: א. השבועה שנשבוע עם ישראל בעת קבלת התורה למרגלות הר סיני, כשהכריזו 'נעשה ונשמע'⁵, ב. השבועה שנשבוע הקב"ה במעמד זה, שלא יחליף את עם סגולתו, שבו בחר, ולא ימירנו בעם אחר⁶.

שמות נוספים לחג: 'חג הקציר', שנאמר (שמות כג, טז): 'וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה'. יום הביכורים, שנאמר (במדבר כח, כו): 'וכיום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעת ימים'⁷.

לברך¹⁷, כיון שסוברים שהאשה מקבלת שבת בשעת הברכה, ואם תברך לפני ההדלקה יהיה אסור לה להדליק. לפיכך, ביום טוב לכל הדעות יש לברך ואחר כך להדליק כדי שתהיה הברכה עוברת לעשייתה¹⁸, ויש חולקים וסוברים שתנהג ביום טוב כמו בשבת¹⁹. אך יש חולקים וסוברים שבין בשבת ובין ביום טוב לעשיית המצווה, לשיטתם המברכים אחר ההדלקה יש בזה חשש ברכה לבטלה²⁰.

האם נשים מברכות 'שהחיינו' בזמן הדלקת הנרות או שיוצאות ידי חובה בזמן הקידוש?

לכתחילה יש לברך 'שהחיינו' בשעת הקידוש ולא בשעת הדלקת הנרות, והנשים תשמענה מבעליהן בשעת הקידוש ויצאו ידי חובה. אך נשים הנוהגות לברך 'שהחיינו' בשעת הדלקת נרות אין למחות בידם²¹. המנהג הרווח בקרב בני אשכנז שהאשה מברכת 'שהחיינו' בזמן הדלקת הנרות²².

מי ששכח לברך 'שהחיינו' בקידוש האם יכול לברך כשנזכר בסעודה?

מי ששכח לברך ברכת 'שהחיינו' בקידוש, יכול לברך מיד כשנזכר במשך כל החג, ולכתחילה יברך את הברכה על כוס יין²³.

ששקיעת ערביה החמה בקיץ בשעה עשר בלילה, יש להקל להתפלל ערבית ולקדש לפני שקיעת החמה מפלג המנחה והלאה¹¹.

בליל יום טוב שני של גלויות, אפשר לכתחילה להתפלל ערבית ולעשות קידוש מוקדם ואין צריך להמתין עד צאת הכוכבים, כיון שלא סופרים את העומר ביום טוב¹².

טענה וברכה על נרות יום טוב 'להדליק נר של שבת' - האם צריכה לחזור ולברך?

מצוה להדליק נרות ביום טוב כמו בשבת. נוסח הברכה הוא 'אשר קדשנו במצותיו וציוונו להדליק נר של יום טוב'¹³. ואם טענה וברכה 'להדליק נר של שבת' לא יצאה ידי חובתה, ותחזור ותברך 'להדליק נר של יום טוב'¹⁴.

אולם, בנות ספרד הנוהגות לברך קודם ההדלקה, אחר שהדליקה לא תחזור ותברך, כיון שברכות אינם מעכבות וכבר הדליקה את הנרות לכבוד יום טוב הרי שכבר יצאה ידי חובתה בעצם הדלקת הנרות¹⁵, ואין צורך לכבות את הנרות כדי לברך שוב¹⁶.

בהדלקת הנרות ביום טוב, מתי מברכים לפני ההדלקה או אחריו?

בהדלקת נרות שבת - יש שנהגו להדליק ואחר כך

האם מותר לתרום דם או לבצע בדיקת דם בערב יום טוב?

אסרו חכמים להקזי דם בערב יום טוב של חג השבועות, מפני שבערב 'מתן תורה' יצא שד ושמו 'טבוח', ואילו לא היו מקבלים ישראל את התורה הלילה הוי (היה) טבח לבשרייהו ולדמייהו (לבשרם ולדםם) ב"מ, וגזרו חכמים שלא להקזי דם כל ערב יו"ט משום ערב שבועות¹⁷. לכן יש להימנע מלבצע ניתוחים יזומים וכו"ב בערב יו"ט, כגון ניתוח קיסרי, תרומת דם, עקירת שן, בדיקות דם וכו"ב אם אין צורך דחוף לבצע אותם באופן מיידי¹⁸. אמנם אם יש חוות דעת רפואית שעייכוב הטיפול כרוך בסכנה, מותר אפילו בערב שבועות ו"שומר פתיים ה"¹⁹. בדיקת דם רגילה שאין מוציאים אלא מעט דם אין חשש לעשותה²⁰.

במקומות בהם השקיעה מאוד מאוחרת, מהו הזמן המוקדם שאפשר לקדש על הכוס בליל חג השבועות?

בליל חג שבועות יש להמתין לעשות את הקידוש על הכוס עד לאחר צאת הכוכבים, מפני שבספירת העומר נאמר: 'שבע שבתות תמימות תהינה' ואם יקדש קודם, נמצא שמקבל על עצמו החג מבעוד יום ומחסר מקצת מימי הספירה, ונמצא שאינם 'תמימות'²¹, אולם במקומות ששקיעת החמה מאוחרת, כגון בצרפת

תיקון ליל שבועות

מובא בזוהר הקדוש "חסידים הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה". מנהג זה הלך והתרחב במשך הדורות. טעמים רבים נכתבו על מנהג קדום זה, יש שכתבו שמפני שבלייל מתן תורה היו בני ישראל ישינים, והקב"ה העיר אותם ב'קולות וברקים וענן כבד וקול שופר חזק מאד'²⁴ כדי שיקבלו את התורה, וכדי לתקן פגם זה נהגו להיות ערים כל הלילה²⁵. טעם נוסף, מובא בזוהר שיש ללמוד בלילה הזה בתורה נביאים וכתובים, כיון שהם התכשיטים של התורה, ולמחרת בבוקר בשעת קריאת התורה שהוא זמן החופה, התורה מגיעה ככלה מקושטת עם אותם התכשיטים שקישטו אותה במהלך הלילה²⁶.

עוד מובא בספרים הקדושים, שמי שלא ישן בלילה הזה כלל ועוסק בתורה, מובטח לו שישלים שנתו ולא יירע לו שום נזק²⁷.

נביאים וכתובים, מדרשים, זוהר ותרנ"ג מצוות²⁹. יש שנהגו לעסוק בליל שבועות בעיקר בלימוד תורה שבעל פה³⁰, על פי המקובלים יש להשתדל לגמור לפחות את סדר הלימוד בתנ"ך, ואחר כך ללמוד מה שליבו חפץ³¹. בעניין לימוד המשניות בלילה זה נחלקו הדעות בין המקובלים, וכל לבבות דורש³².

אין לנשים שייכות בתיקון זה, כיון שמעלה זו שייכת רק לאנשים החייבים בתלמוד תורה, וכן המנהג²⁸. ומכל מקום טוב שיקראו פרחי תהילים, כיון שחג השבועות הוא יום פטירת דוד המלך ע"ה.

מהו סדר הלימוד בליל חג השבועות?

סדרו ותיקנו המקובלים את סדר לימוד הלילה בתורה

האם נשים שייכות בתיקון ליל שבועות?

אם נשים שייכות בתיקון, תלוי בטעמי אמירת התיקון, לטעם שישראל היו ישינים בהגיע זמן קבלת התורה - גם הנשים שייכות בתיקון, כיון שגם הם היו בקבלת התורה שנאמר "כה תאמר לבית יעקב" וגו'. אולם, לטעם המובא בזוהר שיש לתקן את תכשיטי התורה,

1 שביעית א. א. ראש השנה א. ב.
2 טעמי המצוות לרדב"ו.
3 ש"ע סימן תצד סוף א.
4 משה משה ס"ק תרצ.
5 טור ברקת סימן תצד.
6 גמרא שבת דף קטז, רמ"א סימן תסח ס"י, משנ"ב ס"ק לה.
7 ש"ת צ"ח אלוירי ח"ב סימן מז, ספר "תורת היוולדת" סימן מז.
8 משנ"ב שם.
9 הגר"ש וואזנר קובץ מכתב לוי ענייני ניסן עמוד לו.
10 משנ"ב סימן תצד סוף א.
11 ש"ע אומץ יחזקא סימן תתנ, חו"ע עמ' ש, אור"צ ח"ג פ"ח סימן ה"ד.
12 פמ"ג סימן תצד.
13 ש"ע סימן תקיד ס"יא.
14 הגר"ש אלישיב לקט הלכות יו"ט פ"ב הערה ח', אשרי איש ח"ג פ"א ס"ט. כדן הטועה בתפילה וחתם ביום טוב מקדש השבת שלא יצא כמבואר בש"ע סימן תפ ס"א. וגם הוי משנה מוטבע שטבעו חכמים. ויש חולקים וסוברים שאפשר שיצאה ידי חובה, כיון שיום טוב נקרא גם כן שבת. ש"ת התעוררות תשובה ח"א סימן קיב, ועי' עזר שכתב לדון ביום טוב שחל בשבת, ואם בירך יום טוב במקום שבת.
15 והסתמך על המבואר בראשונים שגם יום טוב בכלל שבת. עיין ילקו"י סימן תקד/ב הלכה ד' בהערה שם בהרחבה, ועיין עוד בש"ת מהר"ם בריסק ח"ב סימן מד.
16 ואפשר שישאית אם וצוה לכתוב את הנרות ולברך כהוגן. ואין זה נבדל ברכה שאינה צריכה.
17 וכדי שיהיה עובד לעשייתו לא נתנים מן הנרות עד לאחר הברכה, ורמ"א סימן קס"ח.
18 משנ"ב סימן רסג ס"ק כ"ו. ותולקית את הגפרור קודם הברכה ואחר ההדלקה תניחו בלא לכבות, אך לזרוק את הגפרור אסור.

לפי שנחשב כיובי בדיים האסור ביום טוב. אלא תניחו בנחת שיכבה מאליו, שש"כ פ"ג ס"ט, וכן אין להדליק את הנרות במצית לפי שבהחורו הלהצנן גורמת לכיבוי.
19 מג"א, הובא במשנ"ב שם.
20 כן נראה דעת השו"ע רסג סעיף י' שאומר אחר שברכו והדליקו, והאריך בזה בשו"ת יביע אומר ח"א סימן כו אות ח', חו"ע שבת ח"א עמוד קנב.
21 משנ"ב סימן רסג ס"ק כ"ג, חו"ע עמ' ש, אור"צ ח"ג פ"ח ה"ב, הגר"ז מבריסק מועדים וזמנים ח"ו סימן קיז, ובפרט אם הדליקה נרות מבעוד יום, כיון שברכה זו לא תפטר את מצוות היום שהרי אין לקיימן בזמן תוספת יום טוב, אלא ביום טוב עצמו.
22 ערוך השולחן סימן רסג ס"ז, אגרות משה א"ח ח"ד סימן קא אות א, וכן הורה הגר"י קניבסקי למשפחתו כמובא בארוחות רבנו ח"ב עמוד ק, וכן משמע במשנ"ב סימן תר סק"ד.
23 בה"ל סימן תרצב ס"א. אין תשלומין אחר החג לברכת 'שהחיינו', בשונה מחג הפסח וחג הסוכות שאפשר לברך כל שבעת ימי החג. שעה"צ סימן תנע ס"ק ה', כוה"ח ס"ק יא.
24 שמות י"ט, ט"ז.
25 מג"א סימן תצד, משנ"ב סק"א.
26 זוהר, בראשית דף ח.
27 באר היטב סימן תצד סק"ו בשם עזר הכוונות.
28 ש"ת רב פעלים סוד שר"ם ח"א סימן ט, ילקו"י הלכות שבועות עמוד תרי"ט, ובאוצר דינים לאשה פ"ם ה"ו.
29 זוה"ק בראשית ט' ע"א, שעה"צ דף פט, פ"ע"ח שער כ"ג פ"א.
30 ישועות יעקב סימן תצד, חוק יעקב שם סק"א, הג"ז ס"ג, וכן המנהג בשיבות הקדושות, וכן הוא בזהר הקדוש פרשת אמור ח"ג דף צו ע"ב שצריך לטקס בלילה הזה בתורה שבעל פה.
31 מה"ח סימן תצד סק"ח, אור לציון ח"ג פ"ח אות יא.
32 בשו"ת כחב שמנהג ארץ ישראל ללמוד מקרא ומשנה, ומביא למעשה הנורא של גילוי השכינה שהיה להבי' על ידי לימוד המשניות, וככ"כ במשמרת שלום סימן ל"ב שם סדר היום, אבל החיד"א בספר לב דוד פלא"א כתב שאין ללמוד משניות בליל

החושש שירדם בתפילה שחרית או בקריאת התורה, האם ימשיך בלימודו בעצמו?
מי שהיה בטוח בעצמו שלא יטרד בתפילתו למחר במידה ולא ישן כל הלילה, מוטב שישן קצת כדי שלא יצא שכרו בהפסדו.³³

העוסקים בתורה בליל שבועות ומגשימים לפניהם במשך הלילה שתיה וכיבוד, האם צריכים לברך שוב ברכה ראשונה כשעבר שיעור עיכול בין האכילות?

כתבו האחרונים שמי שבירך על מאכל ולא שינה את מקומו אינו חוזר ומברך שוב על מה שבירך גם אם עבר זמן מרובה בין אכילה לאכילה³⁴, אולם, אם גמר בליבו שלא לאכול או לשתות עוד, ולאחר מכן נמלך בדעתו לאכול או לשתות - צריך לחזור ולברך. ויש חולקים בזה וסוברים שכל שעבר שיעור עיכול צריך לחזור ולברך ברכה ראשונה על אכילות³⁵.

הנשאר ער כל הלילה, האם יכול לברך ברכת 'על נטילת ידיים' בבוקר?

הנעור כל הלילה, הסתפקו הפוסקים אם צריך לטול ידי בבוקר עם ברכה, למנהג בני ספרד - נוטלים ידיים בלי ברכה³⁶. מנהג בני אשכנז - אם עשה צרכיו קודם התפלה, נוטל ידי בברכה³⁷. ברם, למנהג בני ספרד אין

לברך על הנטילה בכל אופן³⁸.
לכל השיטות: מיד כשעלה עמוד השחר לא ימשיך בלימודו עד שייטול ידיו ג' פעמים לסרוגין³⁹, אך אם הוא באמצע הלכה או סוגיא מסוימת, רשאי לגמור את העניין ואחר כך יטול ידיו⁴⁰.

מי שנשאר ער כל הלילה, האם מברך בבוקר 'ברכות השחר'?

גם מי שלא ישן בלילה צריך לברך ברכות השחר, מפני שברכות השחר נתקנו כהודאה על ההנאה הכללית שמתחדשת לבני האדם כמידי יום, ולכן גם מי שלא נהנה באופן אישי מדבר מסוים (כגון שלא שמע תרנגול וכדו') - מברך עליו⁴¹. אמנם לגבי מספר ברכות ישנם חילוקי מנהגים, כמו שיבואר לקמן:

מה הדין לגבי שאר ברכות השחר, ברכות 'אלוקי נשמה' ו'המעביר שינה', האם יכול לברך?

יש לברך את כל שאר ברכות 'ברכות השחר' אף שהיה נעור כל הלילה, חוץ מברכת 'אשר יצר', ומנהג בני ספרד ומקצת מבני אשכנז שאף את ברכות אלו קוראים והמעביר שינה מברכים כרגיל⁴², אולם יש חולקים וכתבו שעדיף שישמע ברכות אלו ממי שישן, ויכוון לצאת ידי חובה⁴³.

סעודת היום

נהגו להרבות בסעודה בחג השבועות לפי שהוא יום מתן תורה, ובשמחה זו אנו מראים שאנחנו שמחים שקיבלנו את התורה⁵². בגמרא מסופר על רב יוסף שהיה אומר לבני ביתו להכין לכבוד חג השבועות עגל משולש (מובחר), והסביר, שרק בזכות התורה זכה למעלתו המיוחדת, ועל כן שמח במיוחד בחג השבועות⁵³. שמחה יתירה יש ביום זה שהוא יום שבו מוחל הקב"ה עונותיהם כמבואר בחז"ל: אמר ר' מרשיא בשם ר' אידי בכל הקרבנות כתיב 'חטאת', ובעצרת לא כתיב 'חטאת', אמר להם הקב"ה לישראל, כיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם⁵⁴.

את הסעודה מתי שיקום משנתנו⁵⁸.
יש חולקים וסוברים שלא ניתן לקיים את סעודת החג אחר הצות שסעודה שניה בפת צריכה להיות קודם הצות, ואם איחר לא יצא ידי חובתו⁵⁹.

המכנינים סעודה חלבית להג השבועות, מהו הזמן הראוי לקבוע סעודה חלבית האם בסעודת היום או דווקא בסעודת הלילה?

מכיוון שביום טוב אין חיוב לאכול בשר, אפשר לסעוד במאכלי חלב או בסעודת היום או בסעודת הלילה. ומכל מקום טוב שאת הסעודה הבשרית יעשו ביום ואת הסעודה החלבית יעשו בלילה, שעיקר המצווה של 'ושמחת בחגך' בבשר יין נאמרה דווקא ביום ולא בלילה⁶⁰. ויש חולקים וסוברים שחיוב ה'שמחה' בבשר ויין הוא גם בליל שבועות⁶¹.
הפתרון לכל השיטות: יאכלו בבוקר אחר הקידוש מעט מאכלי חלב לקיים את המנהג, ואחר כך יסעדו סעודה בשרית ממצוות היום.

האם מותר לאכול חלבי ואחר כך בשרי באותה סעודה, או שצריך לעשות הפסק בין הסעודות?

מעיקר הדין מותר לאכול בשר אחר אכילת מאכלי חלב גם באותה סעודה, בתנאי שיעשה ביניהם קינוח הפה ע' ו' מאכל, והדחת הפה במשקה, וראוי לעשות גם נטילה (גם אם אכל באמצעות כלי אכילה כמזלג וכפית וידי נקיות), וכן נפסק להלכה⁶².
על פי זוהר אסור לאכול חלב ובשר 'באותה שעה', או 'באותה סעודה'⁶³, ולכן נהגו להמתין ביניהם כשעה (או

מנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות: נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות מפני שעד קבלת התורה לא נמסרו לעם ישראל דיני כשרות, כגון בשר בחלב, בנהל, טרפה, חלב, דם ועוד, ובמנוח ניתנו לישראל כל הלכות כשרות הנ"ל, ונמצא שכל כליהם היו אסורים בשימוש משום שהיו בלועים באיסורים הנ"ל, ולא נותרה בידם הברירה אלא להסתפק במאכלי חלב, עד שיכשירו את הכלים⁶⁵.

טעם נוסף, נתבאר בספרים שהוא זכר לשתי הלחם שהיו מקריבים בחג זה בדומה לשני התבשילים: זרוע וביצה, שבקערת ליל הסדר, שהם זכר לקרבן פסח וקרבן תיגה. הצורך בשתי הלחם ובעל מלך שבחג השבועות אכילים שני מאכלים: בשר וחלב, והיות ואסור לאכול חלב ובשר באותו לחם, ממילא יש חובה להביא שני לחמים, הראשון לסעודה החלבית והשני לסעודה הבשרית שלאחר מכן⁶⁶.

מי שעיף אחר התפילה בבוקר מחמת שהיה ער כל הלילה, האם יוכל לישון ולערוך את הסעודה אחר הצות היום שתיקום משנתו?

אסור לאדם להקנות בשבת ויום טוב, ומי שלא אוכל מהבוקר עד אחר הצות היום הרי זה כאילו התענה, דין זה שייך גם בשבת וגם בחג⁶⁷. ורבים נכשלים בזה בחג השבועות לפי שנשארו ערים כל הלילה ואחר שחזרו מביית הכנסת הולכים מיד לישון, ופעמים שהזמן נמשך עד אחר הצות ונמצא שהיה שרוי בתענית עד אחר הצות. הפתרון הוא לעשות קידוש ולטעום מעט מיני מזונות קודם שיכנס לנח, ואז יוכל ללא חשש לערוך

מי שנשאר ער כל הלילה האם צריך לברך 'ברכות התורה' בבוקר?

מי שהיה ער כל הלילה, למנהג בני אשכנז - אינו מברך ברכות התורה אלא ישמע ברכת התורה ממי שישן ויכוון לצאת ידי חובה⁴⁴. ומאידך, מנהג בני ספרד - גם מי שנשאר ער מברך ברכות התורה⁴⁵. ומכל מקום טוב לכוון בברכות התורה של ערב ההג שלא לפטור את עצמו מברכה זו אלא עד למחרת עם עלות השחר, ובכך יוכל לברך לכל הדעות⁴⁶. כמו כן, מי שישן בערב ההג שנת קבע כדי שיהיה לו כח להישאר ער בלילה, כפי שנוהגים כיום, יכול לברך גם למנהג בני אשכנז⁴⁷.
למנהג הספרדים, מיד בעלות השחר אחר שנטול ידיו, יש לו להפסיק מלימודו ולברך ברכות התורה או לשמוע מאחר, כיון שאסור ללמוד קודם ברכת התורה⁴⁸.

מי שטעה והתעטף בטלית קודם זמן ציצית, האם חוזר ומברך כשיגיע זמנה?

זמן ברכת הטלית הוא 'משיכיר בין תכלת שבציצית ללבן שבה', שיערו חז"ל שבזמן זה ניתן להבחין במכר או חבר רחוק ממרחק ארבע אמות⁴⁹, זמן זה הוא כשעה קודם הנץ ככל ימות השנה בין בקיץ ובין בחורף כפי שמצויין בלוחות השנה⁵⁰. מכל מקום מי שטעה ובירך אפילו קודם עלות השחר לא יחזור לברך⁵¹.

לפחות כחצי שעה), וכן לברך ברכה אחרונה על דברי החובלי שאכל קודם שיאכל בשרי⁶⁴, שלא יחשב שאכל 'באותה סעודה' ממש.

כמו כן, גם אם שאוכלים מאכלי חלב בלא קביעות סעודה, כגון שאוכלים מיני מזונות וכדומה, יש להפסיק על ידי סילוק דברי החלבי מהשולחן ויברכו ברכה אחרונה על מה שאכלו ורק לאחר מכן יאכלו מאכלי חלב⁶⁵.

האם אחרי אכילת מאכלי חלב העושים מגבינות קשות או ישינת צריך להמתין ששעות כדי לאכול בשרי? ומה הדין בגבינה צהובה או גבינה מלוחה?

אחר אכילת גבינה קשה נהגו האשכנזים להמתין אחריה שש שעות כדין ההמתנה באכילת חלב אחר בשר⁶⁶, ונחלקו הפוסקים לגבי גבינה צהובה או גבינה מלוחה בזמננו אם דינה כגבינה קשה⁶⁷, לפיטות המחמירים בגבינה צהובה דינה כגבינה קשה גם אם היא נמסה על פיצה וכדומה, וצריך להמתין אחריה שש שעות לפני אכילת בשר⁶⁸.

מנהג בני ספרד להקל ולא לחלק בין גבינה ישנה וקשה⁶⁹, ואין צורך להמתין אחריה כלל, שהרי גם בחומרות הזוהר אין זה דין ברור להחמיר⁷⁰.

האם מותר להניח סירים חלביים על הפלטה בשרית? המחממים מאכלי חלב על פלטה השבת, לכתחילה יניחו הפסק (נייר כסף) בין הפלטה למאכלים, גם אם דברי החלב נמצאים בתבניתו או בסירים סגורים, מכיוון שפלטת השבת נחשבת לכלי בשרי היות ופעמים רבות נשפך מהסירים הבשריים על גבי הפלטה, ולכן לכתחילה אין להניח סירים חלביים עליה ללא הפסק⁷¹.

36 רמ"א שם ס"ק ג'.
37 שו"ע סימן רפח ס"א.
38 פמ"ג, משנ"ב ובה"ח שם ס"ק ב-ג.
39 בה"ח סימן שלד הובא במשנ"ב שם ס"ק ב', ערוך השולחן סימן רפח ס"א א-ב, וכתב הפתח הדברי שדעת הראי"ה שצריך לאכול את סעודת שחרית תיכף אחר התפילה.
40 כן משמע מרמב"ם הלכות יו"ט פרק ו הלכה יט, ובשערי תשובה סימן תקטז אות ב, חו"ע עמ"ב צו, אור"ח צ"ח ע"ג ע"ב קצ"ה, אורחות יבנו עמ"ב צ"ח.
41 דרכי תשובה י"ד סימן פט סק"ט, וכמבואר בשערי תשובה סימן תקטז, מועדים וזמנים ח"ו סימן ק"ד.
42 שו"ע יו"ד סימן פט ס"ב, משנ"ב סימן תצד ס"ק טו, שו"ע יו"ד סק"ט להחמיר בנטילה אף ביום, ועי"ש פת"ש סק"ד מחלוקת אחרונים לגבי האוכל במזלג, פמ"ג בפ"ד סק"כ כתב ב"ש פ"ב במשנ"ב סימן קעג סק"ב נראה שמקל כל שלא נגע בידיו.
43 זוהר פרישת משפטים קצה, הובא בב"י סימן קעג, ובה"ח יו"ד סימן פט אות ב'.
44 נהגו להחמיר כן אף בבשר עוף.
45 פמ"ג יו"ד סימן פט שפ"ד ס"ח טו, הגר"ש קובץ מית לוי עניני יו"ד הלכות בשר וחלב ס"ו והערה טו, וכן נהג הגר"ש אר"י ע"ד הלכות שלמה שבועות פ"ב ארורות ההלכה תורה 49, ועיין עוד בפני הודר על הפמ"ג שם במטה האובן סימן פ"ב דשענת חדא שבת הוזהר אין הכוונה לשעה ממש, אלא היינו הפלגה והפסקה בין סעודה לסעודה, ועוד כיון שעבר רוב שעה חשוב כשעה, ועי' עוד בפסק"ח סימן תצד הלכה טו.
46 רמ"א ב"ר"ד שם, וכן בה"ח פרישת שלח סעיף טו כתב להחמיר בזה.
47 הח"ו והגר"ח קובץ קנינים בשמו במעשה אש ח"ה עמוד כב, וכ"פ בספר נור החיים עמוד ר"ג) והגר"מ פינשטיין בספר משנה הלכות ס"ז יו"ד סימן ט', שו"ע באר משה מאור השבת ח"ה עמוד תכז, כתבו להקל בזה. אולם הגר"ש אייערבך הליכות שלמה שבועות פ"ב ס"ג ובהערות, שבת הלוי ח"ב סימן לה, והגר"ש אלישיב באש"ר ח"ה עמוד תמב, כתבו להחמיר בזמננו.
48 מהיר"ש אלישיב קובץ השבועות ח"א סימן נח, ואם ישן בנתינים כג' שעות כתבו להקל בגבינות שלנו. הגר"ש אלישיב הלכות חג בנה ספירת העומר ושבועות פ"ה ע"ה ה"ה 118.
49 שו"ע ע"ב לא בה"ח דין ר"ק הרמ"א ונראה שמקל בזה, ואף בה"ח פרישת שלח סעיף טו כתב שמנהג אר"י שישאל להקל בזה, וכ"פ היעב"ב אומר ח"ו סימן ז'
50 עיין בהרחבה יביע אמר שם שהקל בזה, שהרי המהרש"ל ב"ם של שלמה פרק כל הבשר סימן ו' פירש לרבי זוהר דווקא בגבינה אחר בשר, אבל בשר אחר גבינה מותר, וכ"כ בספר חמדת ימים ח"א דפ"ה ע"ד, ובשולחן גבוה סימן פט ס"ק ט-ז, ובשו"ת פני אהרן ח"ד סימן ו' כתב להוכיח מהוזהר בפרשת פינחס דף רמ"ו ע"א מותר לאכול בשר אחר גבינה על ידי נטילה מים אמצעים, וצריך למזר שדברי זוהר בפרשת משפטים אינו אלא בגבינה אחר בשר, עיין עוד להחיד"א בשו"ת ברכה סימן פט סק"ו, ועוד שבגמרא דידן בחולין פ"ג מפורש כתוב להחיר, וכבר כתבו הרד"ב בתשובה ח"ד סימן פ', והב"י באו"ח סימן כה שהלכה כמו הגמרא בכל מקום שהוא נגד זוהר.
71 שו"ע יו"ד סימן צ"ב ע"ח, משנ"ב סימן תנא ס"ק קלו.

שבועות, ושכן מנהג בירושלים, ובה"ח סק"ט כתב שמהוזהר ורא"י משמע שאין ללמוד משניות, וכ"כ בה"ח פרישת במדבר הלכה ד', ובדרכי חיים שלום אות תרלח.
33 אורחות יושר פ"ב לר"י מולכו, סידור בית יעקב, מועד לכל חי סימן פ אות ב.
34 שאין צורך שיעור עיכול אלא לברכה אחרונה, ולא לברכה ראשונה. שו"ת גינת ורדים, אבן העזר, ערך השולחן, דרך החיים, מגן ינבירים ועוד, וכ"פ המג"ש בסימן קפ"ד ס"ק ז'
35 מ"א סימן קפ"ד סק"ט, והגר"ח סוף סימן קפ"ד.
36 שו"ע סימן ד"ס"ג.
37 משנ"ב שם סק"ל.
38 ברכ"י סימן פט סק"ב, כה"ח סק"ט, ילק"י עמ"ב שכה.
39 שו"ע יו"ד סימן ד' סעיף ד' לחוש לדעת הסוברים שבמנוח השחר שורה טומאה על ידיים אם לא ישן.
40 פסק"ח סימן תצד הלכה ז', ואין צורך לחוש לכל הישנות בעניין עלות השחר אלא לדעה הרווחת, למנהג אשכנז 90 קודם תפלה, הנהג ולמנהג בני ספרד 72 דקות.
41 רמ"א סימן פט סעיף ח, כה"ח סק"ט ע"פ פ"ב ספרי המקובלים הנהג שלום וכתבי האר"י שער הכוונות דף א' ע"ב שכל שמנהג עשר ברכות השחר עד סוף כרכות התורה חייב כל אדם לסרוגין בכל יום ולברך אותם אף שלא נתחייב בהם, לפי שכולם רמוזים נפלאים לאורות עליונים, חוץ מברכות על נטילת ידיים ואשר יצר.
42 רמ"א סימן פט ס"ח, הגר"ח שם ס"ו, כה"ח ס"ב ס"ט, ומיד אחר הצות יאמר את ברכות השחר, (חוץ מברכות התורה שאין לאומרים עד שיטעם עמוד השחר), וכ"פ הילקו"י סימן פט הלכה ח-ט, הלכה בירורה סימן פט עמוד שחר.
43 א"ר, שיעור תשובה, משנ"ב סימן פט ס"ק כד.
44 מחמ"ט סימן פט סעיף יב ס"ק כח.
45 כה"ח סימן פט ס"ק כז, יב"א ח"ה סימן ו, אור"ח ח"ג פ"ה הע' י"א.
46 שו"ת יב"א ח"ה סימן ו, פסק"ח סימן תצד הלכה ח'.
47 הגרע"ק סימן פט סעיף יב, משנ"ב סק"ט, אך הנהו"א חולק שאין לשנת היום שם של שמת קבע כלל, הגר"ח קנינים בשמו בספר אש"י ישאל בסוף התורה השבת ל'.
48 פסק"ח שם, על פי המבואר בשו"ע סימן פט.
49 שו"ע סימן יו"ד ס"ג, משנ"ב סק"ט.
50 כה"ח שם סק"ח, ספר א"ר הגר"מ טיקוואצ'נסקי, הליכות עולם וירא ה"ג.
51 משנ"ב שם סק"ח, כה"ח קס"ב.
52 משנ"ב סימן קט"ט, וכ"פ ובעש"צ סק"א.
53 פסחים סח ע"ב.
54 ירושלמי ר"ה פ"ד ח"ח.
55 משנ"ב סימן תצד ס"ק יב.